

سامی شورش:

رهنگه بایه‌خی ئاشته‌وایی و فره‌خوازی له بایه‌خی ئابووریش گهوره‌تر بیت له پرۆسه‌ی دیموکراسیدا

وتاره‌که‌ی جه‌نابی سه‌رۆکی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان نیچیرفان بارزانی، به‌بۆنه‌ی نه‌وورۆزی ئەمسال، له‌ته‌وه‌ره‌ جیاجیاکانی دا، وتاریکی پر بایه‌خه‌و گه‌ستوگۆبه‌کی زۆر هه‌لده‌گریت به‌تایبه‌تی که‌ کوردستان، له‌قۆناغی ئەمپڕۆدا، به‌ناو جه‌رگه‌ی پرۆسه‌ی گورانکاری و دواڕۆژیکه‌ی پر تازه‌گه‌ریتی هه‌نگاو ده‌نیت. ئەمپڕۆ، له‌هه‌لومه‌رجه‌ سه‌خت و زه‌حمه‌ته‌که‌ی عیراق و رۆژه‌لاتی ناوه‌راست و جیهان، تا‌قی کردنه‌وه‌ ده‌وله‌مه‌نده‌که‌ی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستان، له‌سه‌ر نه‌رزی واقیع. به‌په‌چه‌وانه‌ی تا‌قی کردنه‌وه‌کانی دیکه‌ی ناوچه‌که، له‌گه‌شه‌سه‌ندن و به‌ره‌و په‌ش‌چوون دا‌یه. بۆیه، وتارو گوفتارو دیدو بۆچوونه‌کانی سه‌رۆکی ئەو حکومه‌ته، بایه‌خیکه‌ی گه‌وره‌ ده‌گرته‌ خۆیان و پێوستییان به‌وه‌ هه‌یه‌ لیبیان بکۆلریته‌وه‌و لایه‌نه‌ جیاجیاکانیان تاووتوێ بکری. له‌راستی دا، وتارو دیدو بۆچوونه‌کانی سه‌رۆکی حکومه‌ت هه‌ر وا، بۆ جه‌ژنانه‌ کردن و نه‌ته‌کیت نواندنی دیپلۆماتی و گه‌مه‌ی سیاسی نین، به‌لکو دیدیکه‌ی فیکری و سیاسی ئەوتۆ ده‌ده‌پرن که‌ رۆشنایی ده‌خه‌نه‌ سه‌ر ورده‌کارییه‌کانی ناو تا‌قی کردنه‌وه‌که‌و عه‌قلی به‌رپه‌وه‌بردنی و پرۆسه‌ی دامه‌زراندنی کوردستان.

له‌و وتاره‌ی دا، جه‌نابی سه‌رۆکی حکومه‌ت زۆر به‌خه‌ستی ئیشاره‌تی به‌چه‌ندین مه‌سه‌له‌ی گرنه‌گ داوه. یه‌ک له‌و مه‌سه‌لانه، که‌لتووری لیبوورده‌یی و نه‌زموونی پێکه‌وه‌ ژبانی نه‌ته‌وه‌یی و ئابنیه‌ له‌ کوردستان دا. راسته، حکومه‌تی کوردستان مه‌ودای به‌شداری کردنی بۆ هه‌موو پێکهاته‌کانی ناو کۆمه‌لگا کردۆته‌وه. راسته، هه‌لوێستی حکومه‌ت له‌م بواره‌دا جیگه‌ی شانازی هه‌موو خه‌لکه. به‌لام له‌گه‌ل ئەوه‌شدا، پێوسته‌ بگوتیت که‌ جوړیک له‌ که‌مه‌رخه‌می له‌ بواری شه‌رح کردنی چه‌مه‌که‌کانی فره‌ نه‌ته‌وه‌یی و ئابنیه‌ی کۆمه‌لگای کوردستاندا هه‌یه. رهنه‌گه‌ که‌مه‌ته‌رخه‌مییه‌که‌ زۆتر ملی رۆشنییران و ده‌زگا رۆشنییری و که‌لتوورییه‌کان و قه‌له‌م به‌ده‌ست و کارمه‌ندان بواره‌کانی راگه‌یاندن بگرتیه‌وه. به‌لام، هه‌ر کێ له‌وه‌ به‌رپرس بیت ئەوا له‌و راستیه‌ ناگۆردریت که‌ که‌مه‌ته‌رخه‌مییه‌ک هه‌یه.

بێگومان، مه‌به‌ست له‌و که‌مه‌ته‌رخه‌مییه‌ ئەوه‌یه که‌ له‌ ناو چوارچیوه‌ی حکومه‌ت و په‌رله‌مان و سیاسه‌ت و بریاری سیاسی دا رهنه‌گه‌ هه‌یج کون و که‌لینیک له‌ بواری په‌کسانی و ئاشته‌وایی دا نه‌ما‌ییته‌وه. به‌لام هه‌ر ته‌نیا بریاره‌کانی حکومه‌ت له‌و بواره‌دا گرنه‌گ نین، به‌لکو له‌وه‌ گرنه‌گتر ئەوه‌یه که‌ له‌ ناو هۆشی جه‌معیی میلیله‌تدا ئەو کون و که‌لینانه‌ نه‌میتنه‌وه. به‌هه‌ر حال، به‌ر له‌وه‌ی درێژتر له‌و بابه‌ته‌ بدوین، باشتر وایه‌ تیسستیک له‌ سه‌ر بایه‌خی به‌ها مرۆبیه‌کان له‌ ره‌وتی جیهانی تازه‌دا بکه‌ین. ئەوی راستی بیت، یه‌ک له‌ پرنسیپه‌

سهره کیه کانی سهرده می تازهی جیهان، واته سهرده می گۆزئانکارییه گهوره کانی دواي سالانی ۱۹۸۹ و ۱۹۹۰ و ۱۹۹۱ مهسه لهی بایه خدانه به که لتووری لیبوردی و فره خوازی و ناشته وایی کۆمه لایه تی و مافی مرۆف. بایه خدان بهو پرنسیپانه گوروتینی پیشکه وتن و گه شه کردن و سیمای دوارۆژ و توانستی گه یشتن به ئامانجه گهوره کان له بهردهم میلله تاندا ده کاته وه. بایه خنده انیش، وهک مه علومه، ده بیته هوی پاشه گهردانی و چه قین و گیر خواردنی میلله تان. چه ندین میلله ت له جیهاندا سهرکه وتوانه تا قی کرده وه ئابووری و بازگانیه کانیان بهر پوه ده بن و بگره چاوبشیان له وه به بنه ئه نامی ریک خراوی بازگانیه جیهانیان ریک خراوی به کیتی ئه ووریا. به لام له بواری بهها مرۆیه کاندا زۆر له پشته وهی باره ئابووری و بازگانیه کانی خویان و زۆر تیش له پرۆسهی دیوکراسی و مافی مرۆف دابرون. بویه، ههر چه ندی ههنگاو هه لدین جیگه یان له ناو جیهانی تازه دا نابیتته وه. رهنگه تورکیا نمونه به کی بهر چاوی ئه و حالته بیت.

بیگومان، ئه و په یوه ندیهی نیوان ئابووری تازه، لیکنده وهی سیاسی تازه وه لوتیست له بهها مرۆیه کان، حالته تیکی میکانیزمی خورسک نه بیت. واته کاریکی ئوتۆماتیکی ئه و تۆ له نارادا نیه که ئابووری به کی پیشکه وتو و سیاسی تیکی پیشکه وتو و به رههم به نیت. یاخود سیاسی تیکی هاوچه رخانه ده رفه ت له بهردهم پیشیل کردنی مافی مرۆف بگریت. تا ئیستاش له کۆماری چیک مافی قهرج پیشیل دهگریت. به لام ئه و ولاته ئابووری به کی پیشکه وتووی هه یه و سیاسی تیکی زۆر هاوچه رخانه بهر پوه ده بات. بۆ زۆر تر روون کرده وه، پیوستمان به وه هه به بلین ئه و بهها مرۆیه کانی له سهر وه ئیشاره تمان پیکردن، له لایه که وه، زاده ی پرۆسه و دیدیکی سیاسی، له لایه کی دیکه وه زاده ی ئابووری به کی پیشکه وتو و بازاری نازدن. له لای سییه مه وه، زاده ی پرۆسه به کی مه ده نی و یاسایی و ده ستوورین. ئه و سئ حالته شه له ناو به کن و هیچ سنووریکی دیاری کراو نیه بۆ له یه کدی جیا کرده وه یان.

بۆ نمونه: هیچ تا قیکردنه وه به کی سیاسی که پاشه گهردان و ئیستیدادی و تاکره و بیت، توانستی ئه وهی نیه بونیادی بهها مرۆیه کان دروست بکات و هه لوتیستیکی تازه گهریانه بهرامبه ر ئه و بهها یانه وه رگریت، یان بیانیه نیتته کایه وه. هه ویری ئیستیداد و تاکره ویتی له کولتیره ی سووتاری که لتووریکی ئیستیدادی و تاکره وی به ولاره هیچی ئه و تۆی دیکه ی لی دروست نابیت. ده توانین ههر هه مان شت به راست له قه له م بده ی بۆ باری ئابووری و کۆمه لایه تیش. ئه مه ش به و واتایه ی که رژی می ئیستیدادی و به سه رخۆ داخرا، له ئابووری به کی تاکره وی بۆ دا هینان و مل که چی دهستی ده وله ت و دوکه وتو به ولاره هیچی ئه و تۆی دیکه ی لی به رههم نایه ت.

به لام له لایه کی دیکه وه، زۆر جار پیچه وانه کانیش راستن. لیله ده کهریت هیمه بۆ ئه وه بگریت که بایه خدان به که لتووری تازهی جیهان، تا ئه ندرازه به کی زۆر ریگا خۆشکه ره له بهردهم به هیزبوونی بنه ماکانی ئابووری تازه عه داله تی کۆمه لایه تیی هاوچه رخ و پرۆسه ی سیاسی

**به بی بایه خدان به
بلاوکردنه وهی گیانی
لیبوردیهی و که شوه وهی
فره خوازی و که شه
پیدانی که لتووری سیاسی
و ریزگریتی زۆر تر له
بههاکانی مافی مرۆف،
مه حاله میلله تان بتوانن
له بواری بنیات نانی
ئابووری و بازگانیه
ههنگاو به ره وه دوارۆژیکی
تازه هه لبین**

**ئیسنا له و جیهانه
تازه ده دا، نازادی و مافی
مرۆف و ریزگریتن له
لیبوردیهی و نازادیه
تاکه که سییه کان، زۆر جار
له بزاف و گورانکارییه
ئابووره کانیش گهوره تر و
کاریگه رتر حیسابیان بۆ
دهگریت**

**له میسر دا قیبتی هه ن
و مافیشیان پارێزراوه.
به لام چونکه
حکومه ته کانی میسر
هه ولپان نه داوه ئه و
راستیانه به وردی و به
فراوانی بۆ خه لکه که
شه رح بکه ن، ده بینین زۆر
جار گیر وگرفت له
په یوه ندیه کانی نیوان
قیبتیه کان و
موسولمانه کانی میسر
دروست ده بیت**

و دیوکراسی. به بی بایه خدان به بلاوکردنه وهی گیانی لیبوردیهی و که شوه وهی فره خوازی و که شه پیدانی که لتووری سیاسی و ریزگریتی زۆر تر له بههاکانی مافی مرۆف، مه حاله میلله تان بتوانن له بواری بنیات نانی ئابووری و بازگانیه دا ههنگاو به ره وه دوارۆژیکی تازه هه لبین. پیچه وانه ی ئه م حالته شه راسته. ههر بویه شه ده بینین تا قیکردنه وه دیوکراسی و لیبرالییه کانی رۆژئاوای پیش رووخانی جیهانی دووجه مسهری جیاوازی به کی هه ست پیکراویان هه به له گه ل هه مان ئه و بهها یانه له رۆژئاوای ئه مرۆدا. ئه وهی ئه و دوو شته له یه کدی جودا ده کاته وه ئه وه به که جارن به پتی بهرزه وه ندیه سیاسی به کان له هه لوتیسته کانی رۆژئاوای نان و نازادی جیگه رکیان ده کرد. هاوکاری ولاتیکی وهکو سعودی ده کرا به هاو په یمانیکی گرنگ له لایه ن ئه مه ریکا و رۆژئاوایه له قه له م بدریت. له هه مان کاتدا چا و پۆشی له هه لوتیستی سعودی بهرامبه ر به مافی مرۆف دهگریت ئه و مه سه له یه له بواری هاو په یمانیتی دا به هه ند هه لته ده گه ر. به لام ئیستا رۆژئاوا زۆر تر بایه خ به به لانس راگریتی ههر دوو ته وه ری ئه و موعاده له یه ده بات. ئیستا له و جیهانه تازه ده دا، نازادی و مافی مرۆف و ریزگریتن له لیبوردیهی و نازادیه تاکه که سییه کان، زۆر جار له بزاف و گورانکارییه ئابووره کانیش گهوره تر و کاریگه رتر حیسابیان بۆ دهگریت. ههر هه مان نمونه: سعودی له ئه مرۆدا هاو په یمانی ئه مه ریکا و ئه وروپایه. به لام ههر ئه و ئه مه ریکا و ئه وروپایه زۆر ترین ره خه له و ولاته ده گرن و زۆر ترین فشاری بۆ دین به نیازی ئه وهی ناچاری ریزگریتی مافی مرۆفی بکه ن. ئه مرۆ، له سعودیه و کویت و قه ته ره و به حرین دا هه لومه رجهی بایه خدان به بهها مرۆیه کان زۆر کاریگه رتر له بیشترن له جارن.

ئه گه ر بیینه وه سه ر ئه سلی باهت، ده توانین بلین ئه و که مه تره مییه ی بیشتتر ئیشاره تمان یح کرد له باره ی هه لومه رجهی پیکه و ژبان له کورده ستاندا، رهنگه له ریگه ی نمونه ی قیبتیه کانی میسر وه چاکتر روون بگریته وه. قیبتیه کان هه لومه رجهی باش و مافیکی ئایینی باشیان هه یه. به لام حکومه ته کانی میسر تا ئیستا نه یان تانویه بایه خیکی تایبه تی به وه بده ن که شه رحی راستیه کانی ناو کۆمه لگای میسری بۆ خه لکی ولاته که بکه ن و که شوه وایه کی شه فاف و روونی ئه و تۆ دروست بکه ن که ئیتر خه لکه که به گشتی له و راستیه تییگات که قیبتیه کانی به شیکی کاریگه ری کۆمه لگای میسرن. واته داموده زگای ره سمی له میسر دا تا ئیستا نه یان تانویه له ناو هوشی جه معی دا ئه وه بچه سپینیت که پیکهاته ی قیبتی به شیکه له و کۆمه لگایه و ئه وانیش داب و نه ریت و جوژی ژبانی تایبه تی خویان هه یه و مافی یه کسانیه و بههای هاو نیشتمانیتیان چ جیاوازی نه له گه ل ئه وهی موسولمانه کان. به واتایه کی دیکه، راسته له میسر دا قیبتیه هه ن و مافیشیان پارێزراوه. به لام چونکه حکومه ته کانی میسر هه ولپان نه داوه ئه و راستیه یانه به وردی و به فراوانی بۆ خه لکه که شه رح بکه ن، ده بینین زۆر جار گیر وگرفت له په یوه ندیه کانی نیوان قیبتیه کان و موسولمانه کانی میسر دروست ده بیت. بگره، به شیکی زۆری موسولمانه کانی میسر، تا ئیستاش قیبتیه کان

به غریب و نامۆ دهزانن و پێیان وایه به فیتی ئینگلیز و دهسته و دایره ی بیگانه هاتوونه ته پیش. ههر لێره وهیه، دیارده ی تیرۆری ئایینی که لکتیکی زۆری وه درگرتوه. تا ئێستاش یهک له سه چاوه گرنگه کانی نه شوفا کردنی تیرۆر له میسردا ئه وه له یه کدی نه گه یشتن و په یوه ندیه نا روونه به که له نیوان موسولمان و قیبتیه مه سیحیه کان دا هه یه. بێگومان، نه هیشتنی ئه م حاله ته ههر ته نیا کاری حکومت نیه و ههر ته نیا به وهش ناکریت مافی قیبتیه کان له ناو پاسا و سیاسه تی ئه و ولاته دا پارێزرا و بێت. به لکو به پله ی یه کم به وه ده کریت کارێکی روشنییری و که لتووری زۆر له ناو مه ودا ی هۆشی موسولمانه کاندای بکریت بۆ ئه وه ی ئه م هۆشه ئیتر قبو لی ئه و راستیه بکات که قیبتیه کانیش وه ک ئه وان هاو ولاتی میسرن و وه ک ئه وان هه موو مافیکیان هه یه و هه موو ئه رکێکیشیان له سه ر شانه. شایه نی ئیشاره ت پێدانه، قیبتیه کان به شیکێ گرنگی کۆمه لگای روشنییری و سیاسی و بازرگانی پیک ده هین له میسردا. به لام له م چهنده ساله ی دوایی چهن دین هیرشی ناره وای تیرۆریستی کرایه سه ر خۆیان و کلتیساکیان.

ههر له باره ی هه مان با به ته وه، حکومت، ههر حکومتیک و به تایبه تی حکومتی کوردستان که یه ک له شانازی هه وه کانی ئه زمونه که یه تی له بواری پیکه وه ژبانی پیکهاته جیا جیاکانی دا، پێویسته خه مپیکێ به راستی له وه بخوات چۆن پرده کانی نیوان ئه و به یه که وه ژبانه ی پیکهاته کان له ناو کۆمه لگایه کی زۆرینه زالی وه کو کوردستاندا به هیزو کاریگه تر بکات. راسته، ئه مرۆ، تورکمان و کلدوئا شووری و ئیزدیبه کان چ له ناو حکومت و چ له ناو په رله مان و چ له بواره جیا جیاکانی ژبانه مافی یه کسانییان پارێزرا وه. به لام له ته ک ئه و راستیه دا، ده بیته خه می ئه وهش بخوریت که چۆن په یوه ندیه کان نیوان ئه و پیکهاتانه له گه ل به شه زۆره که ی کۆمه لگای کوردی تیکه لا و ترو به هیزتر بکریت و هه نگای جیددیتر بۆ ئه وه هه لبگیریت که چۆن ناسنامه یه کی هاو بهش داده مزرینین بۆ به یه که وه گرێدانیان له ناو یه ک چوارچێوه ی نیشتمانی دا.

راسته، ئه مرۆ خه ته ری تیرۆری ئایینی له ئارادایه و رهنگه ژبانی هه ندیک له وه پیکهاتانه بکه ویته به رده م خه ته ر ئه گه ر ئیجرائاتیکی تایبه تی نه گیریت به ر بۆ پاراستیان. به لام ناکریت ئه و ئیجرائاتانه، وه ک دیواریان لیبیت بۆ له یه کدی جودا کردنه وه ی پیکهاته کان. لێره دا رهنگه قسه ی دیقه تانه ئه وه بێت که پاراستنی جیاوازیه ئایینی و نه ته وه یبه کان له ناو کۆمه لگایه کی دیوکراسیه ی وه کو کوردستاندا به وه ناکریت پیکهاته کان له یه کدی جودا بکریت وه. به لکو به وه ده کریت پیکهاته کان هه تا بواری هه یه تیکه لا و بکرین و له یه کدی تیکه یشتنیان زیاد بکریت و زمانی هاو به شیان له نیواندای دروست بکریت. لیک جودا کردنه وه، هه میشه مه ترسی ئه وه ی له

**یهک له سه چاوه
گرنگه کانی نه شوفا
کردنی تیرۆر له میسردا
ئه وه له یه کدی
نه گه یشتن و
په یوه ندیه نا روونه یه
که له نیوان موسولمان و
قیبتیه مه سیحیه کان دا
هه یه**

**تورکمان و
کلدوئا شووری و
ئیزدیبه کان چ له ناو
حکومت و چ له ناو
په رله مان و چ له بواره
جیا جیاکانی ژبانه مافی
یه کسانییان پارێزرا وه.
به لام له ته ک ئه و
راستیه دا، ده بیته خه می
ئه وهش بخوریت که
چۆن په یوه ندیه کان
نیوان ئه و پیکهاتانه
له گه ل به شه زۆره که ی
کۆمه لگای کوردی
تیکه لا و ترو به هیزتر
بکریت**

**ده بیته ئه وه له بهر چا و
بگیریت که رهنگه له
بواری به ها مرو یبه کان
ئه زمونی پیکه وه ژبانی
پیکهاته کاندای پێویستیمان
به با یه خ پێدانیکی
زۆرتر هه بیته**

پشته وه یه که را و بۆچوون و له یه کدی گه یشتنی هه له له و نیوانه دا په یدا بیه ت و له نه جامیشدا هیزه نادیموکراسی و تاریک په رسته کان و تیرۆریستان که لکی لێ وه ر بگرن.

لێره وه، ده توانین به شپوه یه کی گشتی ئه وه بلتین که له جیهانه یه ک جه مسه ره یه که ی ئه مرۆ دا میکانیزم و پێوانه یه کی دیاری کرا و نیه بۆ با یه خدان به به ها مرو یبه کان له ناو میله تاندا. ئه و پێوانه یه به شپوه یه کی ئۆرگانیک تیکه لا و ی پرۆسه ی سیاسی و ئابووری و کۆمه لایه تی و روشنییره. ئه و ی راستی بیه ت، ههر ئه و حاله ته یه وای کردوه هه ندیک له رۆژمه سیاسییه کانی جیهان، به تایبه تی له رۆژه لاتی ناوه راست دا، ده رفه تی ئه وه یان هه بیته که لک له و تیکه لا و یبه ی سیاسی و ئابووری و به ها مرو یبه کان وه ر بگرن بۆ به رۆزه وه ندیه تایبه ته کانی خۆیان. بۆ ئه و نه، له ناو هه ندیک له ده و له ته عه ره بییه کان، به رده وامی پێدانی فه رمانه وایه تی ده زگا سه ربازی و ئه منیه کان به وه داده پو شریته که به رۆزه وه ندیه سیاسییه کانی گه لانی عه ره ب و ده خوازن. ئیسرائیل و حاله تی شه ر له گه ل ئه و ده و له ته واده خوازیته. له هه ندیک رۆژمی دیکه دا دا پلۆستی ئی به های ئازادیه تاکه که سیبه کان، بگه ر پێشیل کردنی مافی یه کسانی و رۆلی ئافه ره ت و عه داله تی کۆمه لایه تی، به وه پاسا و ده درتیه وه که له ناو میله تانی ناوچه که تا ئیستاش ریزه ی دوکه و تووی و نه خوتنده واری به رزه و قبو لی ئه و به هایانه ناکات. له ده و له تیکه ی وه کو تورکیا مافی مرۆف، به ههر دوو حاله ته که ی: مافی تاک و کۆمه ل، سه رکوت ده کریت به به هانه ی پاراستنی یه کپارچه یی ده و له تی نه ته وه یی. له گه ل ئه و هه مو وهش، هیشتا که لتووری تازه ی جیهان، واته که لتووری کرانه وه و لیبو رده یی و دیوکراسی، له ناو ئه و کۆمه لگایانه دا پیکه ی تایبه تی خۆی هه یه و ئه و هه مو ئیستیه غلال کردنه خرا په ی به ها مرو یبه کان، نه یه توانیه ریکه به پرۆسه ی گه شه سه ندنی به ها کان بگریت. بگه ر، له زۆر کۆمه لگای جیهانیی ئه مرۆ دا، به تایبه تی له رۆژه لاتی ناوه راستدا، بزوتنه وه ی مافی مرۆف و کۆمه لگه ی مه دهنی و که لتووری تازه ی دیوکراسی بووه به فاکته ریکه گرنگ له بواری گوران و چاکسازی دا.

به کورتی، کورد له سه ره ریکه ی دامه زراندنی بو نیادی یاسایی خۆی دایه وه ک میله تیکه خا وه ن ماف بۆ دامه زراندنی ده و له تی سه ره خۆ. له م بواره دا ئه و به رنامه و پرۆگرامانه ی حکومتی هه ریم جی به جیهان ده کات کارامه و به پیت و دا هینه رانه ن. به لام، له گه ل ئه وه شدا، ده بیته ئه وه له بهر چا و بگیریته که رهنگه له بواری به ها مرو یبه کان ی ئه زمونی پیکه وه ژبانی پیکهاته کاندای پێویستیمان به با یه خ پێدانیکی زۆرتر هه بیته. به بواری من شانازی به گوره که ی ئه مرۆی کوردستان له وه دایه که به شپوه یه کی به رچا و ریز له مافی مرۆف و ئه زمونی پیکه وه ژبانی ئاشته وایی و فره خوازی و لیبو رده یی ده کریت. بۆیه ده بیته ئه م به هایانه ههر له لای حکومت و سیاسه ته کانی حکومت نه مپینه وه. به لکو ده بیته بکریت به که ره سه ته ی هوشیاری له ناو خه لک به گشتی. ده بیته ئه و به هایانه نه ک ههر له هۆشی ره سمی دا، به لکو له هۆشه جه مبعیه که ی میله تیشدا رهنگ بداته وه.